

Ingliz va o'zbek idiomalarida ekvivalent topish masalalari

Tohira Alisher qizi G'aniyeva
Nozimaxon Zohidjon qizi Maxmudova
Andijon davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz va o'zbek idiomalarida ekvivalent topish masalalari ifodalanishi tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: ekvivalent, leksika, tasviriy tarjima, idioma, ibora, ma'no

Problems of finding equivalents in English and Uzbek idioms

Tahira Alisher kizi Ganiyeva
Nozimaxon Zahidjan kizi Makhmudova
Andijan State Institute of Foreign Languages

Abstract: This article analyzes the expression of problems of finding equivalents in English and Uzbek idioms.

Keywords: equivalent, lexicon, figurative translation, idiom, expression, meaning

Bu mazkur mavzuda ingliz va o'zbek tilida idiomalari va ularning ekvivalentlari topish masalalari ustida tafakkur qilaman. Idiomalar, har bir tilning asosiy qismlaridan biri hisoblanadi, chunki ular, muammo yoki falsafiy fikrlarni ochadi. Chunki har bir tilning kulturasi, g'oyaviy va izohli ta'biri, idiomalar va deyarli butub fikr va mazmunlar ehtiyotkorlik bilan ifoda etiladi. Bir necha o'sha mazkur idiomalar ingliz va o'zbek tilida ham mavjud bo'lsa ham, ularning ekvivalentini topish oson bo'lmaydi. Buning asosiy sababi, har ikki tilning tarixi, madaniyati va o'zaro munosabatlari farq qiladi. Biroq, ularni ekvivalentini topgan taqdirda ham so'zma-so'z tarjima qilib olish mumkin emas. Agar tarjima qilinsa o'z ma'nosini va ta'sir kuchini yo'qolishiga sabab bo'ladi.

Ingliz va o'zbek idiomalarining ekvivalentini topish o'zgaruvchan va sodda masalalarga o'xshashdir, chunki har bir millat aholisi o'z tarixi, madaniyati va yashash tarzidan kelib chiqib idiomalar kashf etishadi.

1. ON CLOUD NINE - ushbu idiomaning o'zbekchadagi muqobili "Yettinchi osmonda" iborasiga to'g'ri keladi

Bu misol bilan ingliz va o'zbek tilidagi idiomalarni farqi va ta'sir kuchini anglash mumkin.

Ingliz va o'zbek idiomalarida ekvivalent topish masalalari juda muhimdir. Ingliz va o'zbek idiomalarida ekvivalent topish masalalari o'rtasida bir nechta o'xshashliklar mavjud. bu o'xshashliklar quyidagicha bo'lishi mumkin:

1. "KILL TWO BIRDS WITH ONE STONE" - "Bir o'q bilan ikki quyovni urmoq" iboralari bir-biriga to'g'ri keladi.

2. "A PIECE OF CAKE" - tarjima qilinganida "To'rt bo'lgi" ma'nosini bersada biror narsaga osonlikcha erishish ma'nosini bildiradi.

3. "BREAK A LEG" - to'g'ridan-to'g'ri tarjima qiladigan bo'lsak "oyog'ini sindirish" deyilsa-da, "Shoshiling, tezroq" degan ma'noni bildiradi.

4. "COST AN ARM AND A LEG" - iborasi "Qo'l va oyoqqa xarajat" deb tarjima qilinadi, biroq biror narsani juda qimmat ekanligini bildirish uchun ishlatiladi.

5. "HIT THE NAIL ON THE HEAD" - "Boshiga urish va mixlash" deb tarjima qilinsa-da to'g'ri bo'lgan narsani qilish yoki aytishni bildiradi.

6. "ONCE IN A BLUE MOON" - "Ko'k oyda bir marta" deb tarjima qilinadi, ammo "Juda kamdan-kam hollarda" deyish uchun ishlatiladi.

7. "BITE THE BULLET" - "O'qni tishlamoq" deb tarjima qilinsa-da, ushbu ibora norasmiy hisoblanadi va "Noxush yoki o'g'riqli ish qilish" kerak bo'lgan paytda ishlatiladi.

Bu faqat bir nechta misollar o'zbek va ingliz idiomalari orasidagi ekvivalentlar haqida. Boshqa o'xshashliklar ham ko'p topiladi:

8. "AND WOLVES MUST BE FULL UP AND SHEEP IS SAFE"- Six ham kuymasin kabob ham.

9. "BACK THE WRONG HORSE"- Tanlab-tanlab tozisiga uchramoq.

10. "BEING AFRAID OF WOLVES DON'T GO TO THE FOREST" - Chumchuqdan qo'rqqan tariq ekmas.

11. "CAN'T SAY "BOO" TO A GOOSE" - Birovning mushugini pisht demaslik.

12. "DON'T COUNT YOUR CHICKENS" - Jo'jani kuzda sanaymiz.

13. "DOG'S LIFE" - It yotish mirza turish.

14. "DOG DOESN'T EAT DOG"- Qarg'a qarg'ani ko'zini cho'qimaydi.

15. "DON'T LOOK A GIFT HORSE IN THE MOUTH" - Uzumini yegin-u bog'ini surishtirmagin.

16. "LOVE ME LOVE MY DOG" - Sevsang kamchiligim bilan sev.

17. "WHEN PIGS FLY" - Tuyani dumi yerga tekkanda.

18. "CORRUPTION STARTS AT THE TOP" - Baliq boshidan sasiydi.

19. "TREAD ON A WORM AND IT WILL TURN" - Baqani bossang ham vaq deydi.

20. "THE PIG LOVES ITS BABY AS HADGEHOG" - To'ng'iz bolasini oppog'im derkan, tiratikan bolasini yumshog'im derkan. Aynan shu iborani Said

Ahmadning "Kelinlar qo'zg'oloni" asarida uchratishimiz mumkin.

21. "CAST PEARLS BEFORE SWINE" - Eshakka atlas to'qim o'rasang ham baribir eshak.

22. "CAN THE LEOPARD CHANGE HIS SPOT?" - Ilon po'stini tashlagani bilan, qilg'ini tashlamas.

23. "KICK DOWN THE LADDER" - Ish bitdi eshak loydan o'tdi.

24. "UNFORTUNATE MAN WOULD BE DROWNED IN A TEA- CUP"- Kambag'alni tuyaning ustida ham it qopadi.

Yuqoridagi misollar ingliz va o'zbek iboralarining ekvivalenti deb hisoblasak bo'ladi. Chunki, tarjima qilinganda ta'sir kuchini yo'qotmagan holda fikrni yetkazib bera oladi. Idiomalar o'zi tug'ilgan mamlakatlarda foydalanishga o'xshash ko'rinishda paydo bo'lishi uchun, ularni o'zbek tiliga o'girish boshqa bir mantiqiy tahlilni talab qiladi. Bu tahlillar davomida har ikki tilning asosiy o'zaro ma'no va mazmun uyg'unligi aniqlanishi kerak. Shuningdek, har ikkala tilning tarixi, asosiy mualliflarining asarlarini o'rganish ham birdek zarur. Mazkur idiomalar ingliz va o'zbek tilida mavjud bo'lsa ham, ularning ekvivalentini topish oson bo'lmaydi. Buning asosiy sababi, har ikki tilning tarixi, madaniyati va o'zaro ma'no- mazmun uyg'unligi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdurasulova G. X., Beknazarova S. B. Idiomalarning tarjima va ekvivalentligi muammolari. // Filologiya fanlari. - 2017. - No 2. - B. 42-47.

2. Baurjanova A. M., Editarova N. A. Tarjimada idiomalarning ekvivalentligi muammolari. // Tilshunoslik va adabiy ijod. - 2018. - No 3. - B. 43-47.

3. Krivchun I. V., Minchenko O. V. Ingliz tilidagi idiomalarni tarjima qilish muammolari. // Xorijiy hamkorlar bilan shahar aloqalari. - 2017. - No 4. - B. 121-127.

4. Murzin I. N., Loginov A. O. Og'zaki tarjimada idiomalarni tarjima qilish muammolari. // N.I. Lobachevskiy. - 2016. - No 1. - B. 95-98.

5. Narmatova G. X., Tursunova X. K. Idiomalarni o'zbek tilidan rus tiliga tarjima qilish muammolari. // Farg'ona politexnika instituti axborotnomasi. - 2015. - T. 4, No 4. - B. 157-160.

6. Smirnova G. A., Kudelskaya E. N. Idiomalarning ekvivalentligi tarjima va izohlash muammosi sifatida. // - 2014. - T. 3, No 16. - B. 92-94.

7. Usmonova Z. K., Usmonov L. Z. Ingliz tilidan o'zbek tiliga tarjimada idiomalarning ekvivalentlik muammolari. // Xalqaro munosabatlar instituti axborotnomasi. - 2018. - T. 14, No 3. - B. 116-124.

8. Vorobyova I. V., Mirzaryazants M. T. Idiomalarni tarjima qilish muammolari: Ingliz tili. - 2015. - T. 15, No 3. - B. 269-278.

9. Zaitseva M. S., Zaitsev A. V. Idiomalarni tarjima qilishdagi qiyinchiliklarni tahlil qilish. // Yorqin yo'l. - 2017. - No 2. - B. 54-58.